

Quickscan Ffwet uitbreiding melkveehouderij Krite 25 Boornbergum

Quickscan Ffwet uitbreiding melkveehouderij Krite 25 Boornbergum

Status

Definitief

Datum

28 juli 2016

Handtekening

Wijnanda Hulsegge

Inhoud

1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doel	5
1.2 Wettelijk kader	5
1.3 Onderzoeksmethode	5
1.4 Ligging en beschrijving plangebied	6
1.5 Planbeschrijving	7
2 Resultaten en effecten	9
2.1 Matig en zwaar beschermde soorten	9
2.2 Licht beschermde soorten	11
3 Conclusie	13
3.1 Conclusie beschermde soorten	13
3.2 Conclusie effecten en vervolg	13
4 Literatuur en bronnen	15
B 1 Bijlage: Flora- en faunawet	17
Flora- en faunawet	18

1 | Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Melkveebedrijf Van der Wal aan de Krite 25 te Boornbergum (Friesland) heeft het plan om hun bedrijf uit te breiden. Achter de huidige stallen wordt een ligboxenstal en 2 sleufsilo's gerealiseerd. Om dit mogelijk te maken worden twee schuurtjes gesloopt en een deel van de sloot gedempt.

Om het plan binnen de kaders van de Flora- en faunawet uit te kunnen voeren heeft Agrifirm Exlan Meppel aan Buro Bakker gevraagd een quickscan Flora- en faunawet uit te voeren. Aan de hand van de quickscan beoordelen wij of de geplande werkzaamheden negatieve effecten kunnen hebben op beschermde soorten flora en fauna van de Flora- en faunawet.

Deze quickscan geeft antwoord op de volgende vragen:

- Welke beschermde flora en fauna kunnen in het plangebied en omgeving voorkomen?
- Kunnen de geplande werkzaamheden negatieve effecten hebben op beschermde flora en fauna?
- Zo ja, welke effecten kunnen optreden en welke maatregelen zijn dan nodig om deze negatieve effecten te voorkomen?
- Indien schade niet volledig is te vermijden, welke vervolgstappen zijn dan aan de orde?

1.2 Wettelijk kader

Voor deze quickscan is de Flora- en faunawet relevant. De Flora- en faunawet regelt de bescherming van een aantal veelal zeldzame en kwetsbare planten- en diersoorten. Met de Flora- en faunawet is de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De Flora- en faunawet vormt dan ook het toetsingskader voor deze quickscan. De Flora- en faunawet is overal in Nederland van toepassing, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten.

De Flora- en faunawet hanteert drie verschillende beschermingsniveaus: een lichte, een matige en een zware bescherming. Voor soorten met een lichte bescherming geldt een algehele vrijstelling van de verbodsbepalingen. Bij matig en zwaar beschermde soorten zijn mitigerende (schadebeperkende) maatregelen van toepassing als effecten van de gewenste ontwikkeling niet uitgesloten kunnen worden. Dit betekent dat het ontwerp, planning en/of uitvoering zodanig afgestemd dient te worden op de aanwezige beschermde soorten, zodat de functionaliteit van de groei- of verblijfplaats van deze soorten behouden blijft. Een ontheffingsprocedure treedt in werking als, ondanks het treffen van mitigerende maatregelen, overtredingen van de verbodsbepalingen niet zijn te vermijden.

Een nadere toelichting op de Flora- en faunawet is te vinden in Bijlage 1.

1.3 Onderzoeksmethode

Voor het bepalen van de mogelijke effecten van de geplande werkzaamheden is het noodzakelijk in beeld te brengen welke beschermde soorten aanwezig zijn en kunnen zijn, in en in de omgeving van het plangebied. Hiervoor is bronnenonderzoek en een veldbezoek uitgevoerd.

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek bestaat uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFB) en vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten flora en fauna. Hiervoor zijn de meest actuele en relevante bronnen geraadpleegd (zie ook hoofdstuk 4).

Veldonderzoek

Op donderdag 21 juli 2016 is een verkenning in het plangebied en de directe omgeving (onderzoeksgebied) uitgevoerd door een ecooloog. Tijdens dit veldbezoek is beoordeeld of het plangebied geschikt is voor beschermde flora en fauna. Ook is een inschatting gemaakt van de aanwezige soorten flora en fauna.

1.4 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Krite 25 te Boornbergum in de provincie Friesland (zie figuur 1). Het bedrijf is gelegen in het buitengebied aan de zuidwestzijde van Drachten.

Figuur 1 De ligging van het plangebied in rood omkaderd. Oranje vlak de te slopen schuurtjes, blauw is het te dempen slootdeel (Kaartgegevens: Bingmaps).

Het plangebied ligt aan de zuidkant van de huidige ligboxenstallen. Het grootste deel van het te bebouwen perceel is in de huidige situatie in gebruik als grasland. Parallel aan het weiland grenst een drainagesloot die gedempt wordt. Aan de westzijde van de huidige stallen staan twee schuurtjes die gesloopt worden (Figuur 1). Het westelijke schuurtje is opgebouwd uit steen met golfplaten dak.

Dit schuurtje wordt momenteel voor de stalling van pinken gebruikt. Het andere schuurtje is deels opgebouwd uit steen met een rieten kap en deels met houten betimmering aan de zijgevels en een golfplaten dak. Dit schuurtje valt bijna uit elkaar en is erg tochtig. Spouwmuren ontbreken in beide schuurtjes (Foto 1).

Het te dempen slootdeel is ondiep (circa 10-20 cm) en begroeid met gele lis, liesgras en op het wateroppervlak ligt een laag met kroos.

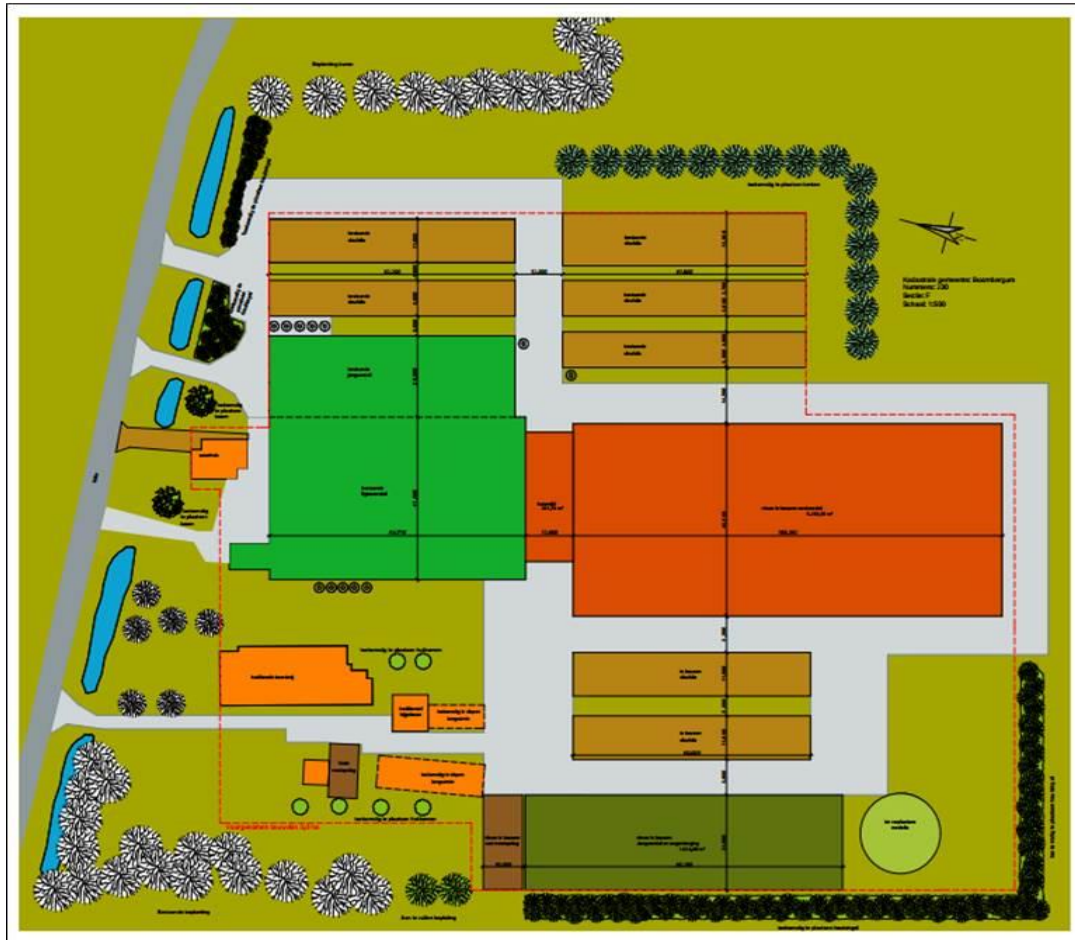

Foto 1 Impressie van het plangebied. Boven de te slopen schuurtjes. Onder de te dempen sloot en het te bebouwen grasland.

1.5 Planbeschrijving

Op grote delen van het huidige bedrijfsperceel vinden geen fysieke ontwikkelingen plaats. De ontwikkeling vindt voornamelijk plaats aan de zuidzijde van de huidige stallen. Voor de uitbreiding van het melkveebedrijf zijn de volgende ingrepen voorzien (zie Figuur 1 en Figuur 2):

- Sloop van twee schuurtjes;
- Deels dempen van de sloot;
- Bouw van een nieuwe ligboxenstal en twee sleufsilos;
- Aanleg van houtsingels rondom het terrein.

Figuur 2 Plan voor uitbreiding van het bedrijf (bron: Agrifirm Exlan).

2 | Resultaten en effecten

Dit hoofdstuk beschrijft het (mogelijke) voorkomen van beschermde flora en fauna. Per soortgroep zijn de effecten beschreven en getoetst aan de Flora- en faunawet. Vervolgens zijn de eventuele vervolgstappen aangegeven. In dit hoofdstuk is een onderscheid gemaakt in matig en zwaar beschermde soorten (§ 2.1) en licht beschermde soorten (§ 2.2).

2.1 Matig en zwaar beschermde soorten

2.1.1 Flora

Aanwezige beschermde soorten

De aanwezigheid van matig en zwaar beschermde flora kan worden uitgesloten. Tijdens het veldbezoek is geen beschermde flora aangetroffen. Voor beschermde soorten vaatplanten zoals orchideeën zijn geen geschikte groeiomstandigheden aanwezig. Soorten die werden aangetroffen zijn typerend voor een voedselrijke bodem en waren onder meer engels raaigras, gestreepte witbol, peen, perzikkruid, haagwinde, akkerdistel. In de sloot groeien soorten als gele lis, veelwortelig kroos en liesgras.

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van geschikte groeiplaatsen en waarnemingen van beschermde flora, zijn effecten uitgesloten en vervolgstappen niet aan de orde.

2.1.2 Vogels

Voor een aantal vogelsoorten geldt dat zij hun nestplaatsen en/of hun vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond in gebruik hebben. Deze nesten vallen jaarrond onder het beschermingsregime van artikel 11 van de Flora- en faunawet. De broedvogels en hun nesten die niet jaarrond zijn beschermd, zijn alleen gedurende het broedseizoen beschermd.

Aanwezige beschermde soorten

Jaarrond beschermde nesten

De aanwezigheid van soorten vogels met jaarrond beschermde nesten is op basis van de quickscan uit te sluiten. Soorten als de huismus, gierzwaluw, buizerd, kerkuil kunnen in de omgeving voorkomen. Tijdens het veldbezoek is een groep foeragerende huismussen binnen het plangebied waargenomen. Voor deze soort ontbreekt broedgelegenheid in de te slopen schuurtjes, vanwege de afwezigheid van geschikte bereikbare ruimtes onder de dakpannen. Ook struiken ontbreken, waardoor dekking niet aanwezig is. De kerkuil heeft een roestplaats in de oude boerderij (mededeling bewoner). De schuurtjes worden niet gebruikt door de kerkuil.

Geschikte nestplekken voor gierzwaluw zijn gezien de bouwstijl van de schuurtjes ook voor deze soort niet aanwezig. De te slopen schuurtjes zijn ongeschikt als broedplek voor jaarrond beschermde soorten. Voor overige jaarrond beschermde vogels ontbreken ook geschikte broedplekken.

Algemeen beschermde nesten

Voor een aantal algemene broedvogels biedt het plangebied geschikte nestgelegenheid. Tijdens het veldbezoek zijn in de huidige ligboxenstallen aanwijzingen voor het in gebruik zijn van nesten van boerenzwaluw waargenomen. Deze soort kan ook in het meest westelijke schuurtje tot broeden komen. Verder kunnen in het grasland vogels zoals scholekster, veldleeuwerik en graspieper tot broeden komen.

Effecten en vervolg

Jaarrond beschermde nesten

Binnen het plangebied zijn geen soorten vogels met jaarrond beschermde nesten aanwezig. De kerkuil maakt uitsluitend gebruik van de oude boerderij als roetsplaats. De sloop van de schuurtjes en de realisatie van de nieuwe ligboxenstal en de sleufsilos hebben geen effecten op de kerkuil. Effecten en vervolgstappen zijn daarom niet aan de orde.

Algemene broedvogels

Voor de aanwezige broedvogels geldt dat wanneer de werkzaamheden tijdens het broedseizoen uitgevoerd worden, de broedvogels worden verstoord en hun nesten kunnen worden aangetast. Dit betreft zowel de vogels die op of direct rondom het plangebied broeden als de broedvogels die zich in de omgeving binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden bevinden. Volgens de Flora- en faunawet is het niet toegestaan broedende vogels en hun nesten te vernielen dan wel te verstoren. Overtreding van de Flora- en faunawet is te voorkomen door de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen. Het broedseizoen omvat voor de (mogelijk) aanwezige soorten globaal de periode half maart tot en met half augustus.

2.1.3 Vleermuizen

Aanwezige beschermde soorten

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken gebruik van gebouwen en bomen als verblijfplaats. Dit is afhankelijk van de soort vleermuis. Potentiële verblijfplaatsen binnen het plangebied ontbreken. De te slopen schuurtjes zijn ongeschikt als verblijfplaats. Spouwmuren ontbreken, de houten betimmering is dusdanig tochtig en verrot dat hier geen geschikte ruimten achter zitten om als verblijf te dienen (Foto 1). De dakplaten zijn ook ongeschikt om achter te kruipen, omdat deze geen constant klimaat bieden voor vleermuizen. Aanwezigheid van verblijfplaatsen voor vleermuizen zijn daarmee uitgesloten.

Essentiële vliegroutes

Essentiële vliegroutes bestaan uit lijnvormige structuren, zoals bomenrijen en watergangen. Binnen het plangebied ontbreken dergelijke aaneengesloten structuren (Figuur 1).

Essentieel foerageergebied

Vleermuissoorten als gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis kunnen in de ruime omgeving van het plangebied foerageren. Vleermuizen maken gebruik van diverse elementen om in de luwte daarvan te foerageren. Luwe muggenrijke plekken zijn wel aanwezig direct rondom het bedrijf. Echter vanwege de openheid van het terrein ten opzichte van de omgeving (Figuur 1), is essentieel foerageergebied hier niet aanwezig.

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van potentiële verblijfplaatsen, vliegroutes en/of essentieel foerageergebied voor vleermuizen, zijn effecten uitgesloten en vervolgstappen niet aan de orde.

2.1.4 Grondgebonden zoogdieren

Aanwezige beschermde soorten

Op grond van verspreidingsgegevens kan de aanwezigheid van matig en zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren worden uitgesloten. Waarnemingen van de waterspitsmuis zijn bekend ruim buiten het plangebied (NDFP 2016). Binnen het plangebied ontbreekt geschikt habitat voor de soort vanwege de afwezigheid van heldere, vegetatierijke wateren met rijke oeverbegroeiing. De steenmarter komt in de omgeving van Drachten voor. In het plangebied zijn geen sporen en uitwerpselen aangetroffen. Het is daarom uitgesloten dat de steenmarter op dit moment een verblijfplaats heeft. Overige beschermde grondgebonden zoogdieren zijn ook uitgesloten binnen het plangebied.

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van geschikt habitat zijn effecten en vervolgstappen zodoende niet aan de orde.

2.1.5 Reptielen en amfibieën

Aanwezige beschermde soorten

De aanwezigheid van (beschermde) amfibieën en reptielen kan op voorhand worden uitgesloten op basis de quickscan. Uit verspreidingsgegevens blijkt dat de adder, ringslang, heikikker en poelkikker in de omgeving voorkomen. Voor deze soorten ontbreekt echter geschikt leefgebied in het plangebied. Voor reptielen ontbreekt moeras en schrale vegetatie. De sloot is eveneens ongeschikt voor beschermde amfibieën vanwege de afwezigheid van vegetatierijk water. De sloot is overigens de ondiep voor deze soorten en staat soms ook droog.

Effecten en vervolg

Effecten en vervolgstappen zijn niet aan de orde.

2.1.6 Vissen

Aanwezige beschermde soorten

Uit verspreidingsgegevens blijkt dat in Friesland beschermde vissoorten zoals kleine modderkruiper en grote modderkruiper voorkomen. Er is over de hele sloot een krooslaag aanwezig van kroos waardoor geen tot weinig licht op de bodem komt en onderwatervegetatie geen kans krijgt. Verlandingsvegetatie ontbreekt. De sloot vormt een afwatering voor de omliggende weilanden er vindt zeer frequente schoning van de sloten plaats. Voor soorten als kleine en grote modderkruiper is de te dempen slootdeel daarom geen geschikt habitat.

Effecten en vervolg

Effecten en vervolgstappen zijn niet aan de orde.

2.1.7 Insecten en ongewervelden

Aanwezige beschermde soorten

Matig of zwaar beschermde insecten en ongewervelden stellen vaak zeer specifieke eisen aan hun omgeving zoals heideterreinen, veengebieden, vennetjes en heldere wateren met krabbenscheer. Dergelijke omstandigheden ontbreken in het plangebied. De aanwezigheid van zwaar en matig zwaar beschermde ongewervelden is dan ook uit te sluiten.

Effecten en vervolg

Effecten en vervolgstappen zijn niet aan de orde.

2.2 Licht beschermde soorten

Aanwezige beschermde soorten

In het plangebied en omgeving is geschikt habitat aanwezig voor een aantal licht beschermde soorten. Het betreft de volgende soorten: egel, mol, bosspitsmuis, huisspitsmuis, veldmuis, bastaardkikker, gewone pad en bruine kikker.

Effecten en vervolg

De negatieve effecten op licht beschermde planten en dieren zullen niet leiden tot het vernietigen van hele populaties en de meeste soorten zullen in staat zijn uit te wijken naar de omgeving.

Voor de licht beschermde soorten geldt een algehele vrijstelling. Eventuele schade aan soorten, waarvoor een vrijstelling geldt, hoeft niet te worden gecompenseerd. Wel is op deze soorten is de zorgplicht van kracht (artikel 2 Flora- en faunawet). De zorgplicht houdt in dat schade aan wilde planten en dieren zoveel, als redelijkerwijs mogelijk is, wordt voorkomen.

Een veelgebruikte invulling van deze zorgplicht bestaat uit het ongeschikt maken van het plangebied voor dieren, door ruim voorafgaand aan de werkzaamheden (en buiten het broedseizoen) de vegetatie kort te maaien. Op deze manier verdwijnt de dekking voor kleine dieren waardoor ze het plangebied zullen gaan verlaten.

Voor het dempen van de sloot geldt dat dit richting open water wordt uitgevoerd, zodat eventuele aanwezige fauna kan vluchten naar het slootdeel dat niet gedempt wordt.

3 | Conclusie

3.1 Conclusie beschermde soorten

Op basis van de quickscan komt naar voren de volgende beschermde flora en fauna aanwezig is:

Broedvogels

Geschikt broedbiotoop van vogels is aanwezig binnen het plangebied. Voor broedvogels is geen ontheffing mogelijk en schade aan broedvogels dient dan ook altijd te worden voorkomen.

Licht beschermde soorten

In en rond de planlocaties komen een aantal licht beschermde soorten voor. Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is voor deze soorten niet nodig. De algemene zorgplicht is wel van kracht.

3.2 Conclusie effecten en vervolg

Broedvogels

Effecten zijn aan de orde als de werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd. Overtreding van de Flora- en faunawet is te voorkomen door de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen. Het broedseizoen omvat globaal de periode half maart tot en met half juli.

Licht beschermde soorten

Voor de licht beschermde soorten geldt alleen de zorgplicht. De zorgplicht bepaalt dat men wilde planten en dieren zo min mogelijk schade dient te berokkenen. Dit kan gedaan worden door enkele dagen voor de werkzaamheden de vegetatie kort te maaien. Op deze manier verdwijnt de dekking voor kleine dieren waardoor ze het werkterrein zullen verlaten.

Door de sloot richting open water te dempen kan aanwezige fauna vluchten naar het slootdeel dat niet gedempt wordt.

4 | Literatuur en bronnen

- Bos, E., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay en I. Wynhoff (De Vlinderstichting), 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
 - Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk en J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging.
 - Creemers, R.C.M. en J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse fauna 9. Nationaal natuurhistorisch museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
 - DR-loket, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
 - Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers, Haarlem.
 - Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
 - SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998 - 2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
 - Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur, Vleermuisprotocol 2013, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl.
 - Weeda, E.J., R. Westra, Ch. Westra en T. Westra, 1985-1994. Nederlandse oecologische flora. Wilde planten en hun relaties deel 1 - 5. KNNV Uitgeverij / IVN.
 - www.ravon.nl
- Overig**
- Google Earth Pro., 2009. Tele Atlas;
 - Nationale Databank Flora en Fauna. Geraadpleegd 19 juli 2016
 - www.ravon.nl
 - www.zoogdiervereniging.nl

B 1 | Bijlage: Flora- en faunawet

Flora- en faunawet

Wetsartikelen

Door de in april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet is de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. Het doel van de wet is om in het wild levende planten en dieren te beschermen. Voor dit project zijn de volgende artikelen van de wet relevant:

- Artikel 2 legt een zorgplicht op. Dat houdt in dat ingrepen zodanig worden uitgevoerd dat de beïnvloeding van de in het wild levende soorten planten en dieren minimaal is.
- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
- Artikel 9 verbiedt het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 10 verbiedt het verontrusten van beschermde dieren.
- Artikel 11 verbiedt het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten of holen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Beschermingscategorieën

De Flora- en faunawet in samenhang met het Besluit en de Regeling beschermde dier- en plantensoorten biedt de mogelijkheid tot het verkrijgen van vrijstellingen en ontheffingen van die verboden, mits aan voorwaarden wordt voldaan. De volgende beschermingsregimes worden onderscheiden:

Licht beschermde soorten. Dit betreft een aantal beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt op voorhand een vrijstelling, mits bij ingrepen sprake is van de uitvoering van bepaalde werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Matig beschermde soorten. Dit betreft soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling of ontheffing wordt verleend. Voor deze soorten geldt een vrijstelling, als volgens een door de minister van LNV (thans EZ) goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Als niet volgens een gedragscode wordt gewerkt, zal voor deze soorten een ontheffing aangevraagd moeten worden. Deze ontheffing wordt verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten (de zogenaamde lichte toets).

Zwaar beschermde soorten. Dit zijn soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, alsmede soorten die voorkomen op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, alsmede de van nature binnen de Europese Unie voorkomende vogelsoorten. Een ontheffing met betrekking tot deze soorten wordt verleend als wordt voldaan aan drie criteria: 1) er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten; 2) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang; 3) er is geen andere bevredigende oplossing. Aan de alle drie de criteria moet worden voldaan. Deze vormen gezamenlijk de zogenaamde uitgebreide toets.

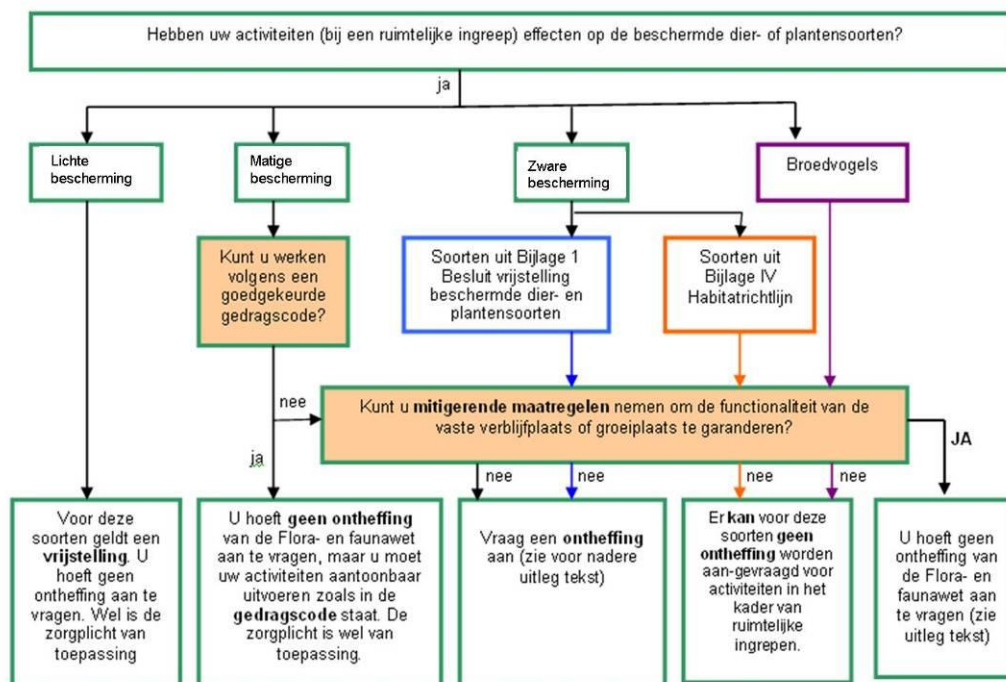
Broedvogels Voor vogels, evenals voor diersoorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bepaalde soorten die bij AMvB zijn aangewezen, geldt ingevolge de Flora- en faunawet het zwaardere beschermingsregime. Dit beschermingsregime is aan de orde bij de ontheffingverlening. Werkzaamheden waarbij nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen worden beschadigd, vernield, uitgehaald, weggenomen of verstoord, zijn op grond van artikel 11 van de Flora- en faunawet verboden. Voor veel vogels wordt aangenomen dat zij alleen tijdens het broedseizoen een nestplaats en/of een

vaste rust- en verblijfplaats hebben en buiten deze periode niet. Om te voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met het verbod van artikel 11 van de Flora- en faunawet, dient in dat geval het broedseizoen te worden ontzien. Voor een kleine groep vogels geldt dat zij hun nestplaatsen en/of hun vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond in gebruik (kunnen) hebben. Deze plaatsen vallen dan ook jaarrond onder het beschermingsregime van artikel 11. De vogelsoorten waarvoor dit geldt, zijn door de Dienst Regelingen van het toenmalige Ministerie van LNV vermeld op de "Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep" van augustus 2009. Door het treffen van mitigerende maatregelen kan worden voorkomen dat in strijd wordt gehandeld met de verbodsbepaling van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Indien aantasting of verstering van de nestplaats of de vaste rust- en verblijfplaats niet te voorkomen is, dient een ontheffingsaanvraag te worden ingediend.

Toetsingskader Flora- en faunawet

Stroomschema

Op 26 augustus 2009 is door het toenmalige ministerie van LNV een aangepast beoordelingschema voor de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen gepubliceerd (Ministerie van LNV, 2009). Centraal in deze beoordelingswijze staan de mitigerende maatregelen waarmee de functionele leefomgeving van beschermde planten en dieren behouden moet blijven. Pas als de effecten van de beoogde ruimtelijke ingrepen op beschermde soorten niet gemitigeerd kunnen worden, is er in het kader van de Flora- en faunawet sprake van een ontheffingsplicht. In het stroomschema in figuur A is de beoordelingswijze voor soorten met een verschillend beschermingsregime uitgewerkt.

Figuur A. Stroomschema van de werking van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen (op basis van: Ministerie van LNV, 2009).

Mitigatie als uitgangspunt

Als er bij de effectenbeoordeling van een activiteit is vastgesteld dat negatieve gevolgen op beschermde soorten kunnen optreden (dat wil zeggen: overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet), zijn vervolgstappen aan de orde. Met uitzondering van de licht beschermde soorten waarvoor een vrijstelling geldt, staat het treffen van mitigerende maatregelen hierbij steeds centraal. Mitigerende maatregelen zijn gericht op het voorkomen van negatieve gevolgen van een activiteit. Onder mitigatie valt bijvoorbeeld het aanpassen van de planning van de werkzaamheden op de aanwezigheid van beschermde soorten, het verplaatsen van dieren voorafgaand aan werkzaamheden of het aanbieden van alternatieve verblijf- en foerageerplekken.

De mitigerende maatregelen zijn voldoende als de functionaliteit van het leefgebied continu behouden blijft. Belangrijke aspecten hierbij zijn:

- Het leefgebied omvat naast een voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats ook de foerageergebieden en de migratieroutes die nodig zijn om de verblijfplaats te gebruiken.
- Ook een tijdelijke achteruitgang als gevolg van de activiteit is niet toegestaan. De mitigatie moet dus al werken op het moment dat het negatieve effect van de activiteit optreedt.
- Over het succes van de mitigerende maatregel dient een hoge mate van zekerheid te bestaan. Deze zekerheid kan bijvoorbeeld verkregen worden door wetenschappelijk onderzoek of aantoonbare praktijkervaringen.

Procedures per beschermingscategorie

Uit figuur A blijkt dat er bij elke beschermingscategorie op een andere manier invulling gegeven kan worden aan de mitigatie van effecten.

Licht beschermde soorten. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling. Er geldt geen mitigatieverplichting. Wel is de zorgplicht van toepassing. Deze plicht houdt in dat iedereen bij al zijn handelen nadelige gevolgen voor alle in het wild levende dieren en planten zoveel mogelijk moet voorkomen. Het onnodig toebrengen van schade is niet toegestaan.

Matig beschermde soorten. Voor het uitvoeren van mitigerende maatregelen kan bij matig beschermde soorten worden teruggegrepen op een goedgekeurde gedragscode (of eventueel zelf een gedragscode worden opgesteld). Gedragscodes worden opgesteld door sectoren (zoals waterschappen, gemeenten of de bouwsector) en ter goedkeuring voorgelegd aan Dienst Regelingen. Iedereen kan gebruik maken van deze gedragscodes voor zover de betreffende activiteit en het effect hiervan op beschermde soorten in de gedragscode zijn opgenomen. De situatiespecifieke uitwerking van de mitigatie moet dan worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Als er geen gedragscode beschikbaar is, geldt de werkwijze zoals bij zwaar beschermde soorten is beschreven.

Zwaar beschermde soorten. Het werken volgens een gedragscode is bij zwaar beschermde soorten niet toegestaan. De mitigerende maatregelen moeten in dit geval worden vastgelegd in een activiteitenplan. In de praktijk zullen de mitigerende maatregelen die in een activiteitenplan worden vastgelegd veel overeenkomst vertonen met een werkprotocol voor matig beschermde soorten. Een wezenlijk verschil is dat er geen goedkeuring van Dienst Regelingen aan een activiteitenplan ten grondslag ligt. Deze goedkeuring moet daarom nog worden aangevraagd in de vorm van een ontheffing.

Vogels. Voor broedvogels bestaat de mitigatie in de regel uit het ontzien van de broedtijd of het treffen van maatregelen om te voorkomen dat vogels in het projectgebied tot broeden komen. Voor soorten met een jaarrond beschermde nestplaats is daarnaast een omgevingscheck vereist. Hierbij moet worden vastgesteld of de soort zelfstandig in de omgeving een vervangend nest kan vinden. Is dat niet het geval dan moet een alternatief nest worden aangeboden. Als ook dat niet mogelijk is, geldt er een ontheffingsplicht.

Ontheffingsplicht

Op het moment dat de functionaliteit van het leefgebied van beschermde soorten met het uitvoeren van mitigerende maatregelen niet gegarandeerd kan worden, is er sprake van een ontheffingsplicht. De aanvraag voor een ontheffing, of bij een WABO-procedure voor een zogenaamde verklaring van geen bedenkingen, wordt door Dienst Regelingen op de volgende criteria beoordeeld:

1. De gunstige staat van instandhouding van de soort
2. Is er sprake van een wettelijk belang (niet voor matig beschermde soorten)
3. Is er een alternatieve oplossing (niet voor matig beschermde soorten).

Voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (dit betreft een aantal van de zwaar beschermde soorten, waaronder alle vleermuizen) alsmede voor broedvogels geldt dat ruimtelijke ingrepen geen wettelijk belang zijn voor een ontheffing. Er dient sprake te zijn van een zwaarder belang, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid of andere grote redenen van openbaar belang. Als dit zwaardere belang niet aanwezig is, is voor deze soorten het uitvoeren van voldoende mitigerende maatregelen de enige manier om doorgang aan het initiatief te kunnen geven.

Rode lijsten

Soorten zijn opgenomen in Rode lijsten als ze worden bedreigd in hun voortbestaan. Deze lijsten omvatten verdwenen, ernstig bedreigde, bedreigde, kwetsbare en gevoelige planten en dieren in Nederland, verdeeld over achttien soortgroepen. Maatgevend voor plaatsing op deze lijst is mede de mate van afname van een soort in de afgelopen jaren. De Rode lijst biedt echter geen bescherming zoals de Flora- en faunawet dat doet. Voor het Ministerie van LNV zijn de Rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie streeft ernaar dat een volgende Rode lijst, die per soortgroep elke tien jaar verschijnt, kleiner zal zijn dan de huidige lijst. Hiertoe stimuleert het Ministerie dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode lijstsoorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen. Van de verschillende overheden en terreinbeherende organisaties mag worden verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten (Ministerie van LNV, 2004). In de Rode lijst worden diverse categorieën onderscheiden:

- ernstig bedreigd: zeer sterk afgenomen en nu zeer zeldzaam;
- bedreigd: sterk afgenomen en nu zeldzaam tot zeer zeldzaam, of zeer sterk afgenomen en nu zeldzaam;
- kwetsbaar: matig afgenomen en nu vrij tot zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen en nu vrij zeldzaam;
- gevoelig: stabiel of toegenomen maar zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen maar nog algemeen.

Colofon

Opdrachtgever

Agrifirm Exlan Meppel

Contactpersoon

Dhr. J. Miellet

Uitgevoerd door

Buro Bakker adviesburo voor ecologie

Weiersloop 9
Postbus 10034 | 9400 CA Assen
T 0592 - 313389 | info@burobakker.nl
www.burobakker.nl

Projectleiding

Mariska Salomons

Rapportage

Wijnanda Hulsegge

Veldwerk

Wijnanda Hulsegge

© Buro Bakker adviesburo voor ecologie
Gebruik en overname van gegevens alleen
toegestaan met volledige bronvermelding.

Wijze van citeren

Buro Bakker (2016); Quickscan Ffwet uitbreiding melkveehouderij Krite 25 Boornbergum. Rapport P16172, Assen.

Foto's: Wijnanda Hulsegge